

شهرهای یادگیرنده و اهداف توسعه پایدار: راهنمای اقدام

شهرهای یادگیرنده و اهداف توسعه پایدار: راهنمای اقدام

شهرهای یادگیرنده و اهداف توسعه پایدار: راهنمای اقدام

منتشر شده در سال ۲۰۱۷ توسط «مؤسسه یادگیری مادام‌العمر یونسکو»، هامبورگ.

© مؤسسه یادگیری مادام‌العمر یونسکو

مؤسسه یادگیری مادام‌العمر یونسکو (UIL) در حوزه یادگیری مستمر فعالیت می‌کند و تمرکز آن بر پژوهش، توسعه ظرفیت، شبکه‌سازی و انتشار آثار مرتبط با آموزش بزرگسالان، آموزش مداوم، سوادآموزی و آموزش‌های ابتدایی غیررسمی است.

انتشارات این مؤسسه منبعی ارزشمند برای پژوهشگران در زمینه آموزش، برنامه‌ریزان، سیاست‌گذاران و فعالان این حوزه به شمار می‌رود.

اگرچه برنامه‌های مؤسسه UIL بر اساس چارچوب‌های تعیین‌شده توسط کنفرانس عمومی یونسکو تدوین می‌شوند، اما انتشارات این مؤسسه صرفاً تحت مسئولیت خود آن منتشر می‌گردد و یونسکو مسئولیتی در قبال محتوای آن‌ها ندارد. دیدگاه‌ها، انتخاب داده‌ها و نظرات مطرح‌شده متعلق به نویسندگان است و لزوماً با مواضع رسمی یونسکو یا مؤسسه یادگیری مادام‌العمر یونسکو هم‌خوانی ندارد.

عناوین به‌کاررفته و نحوه ارائه مطالب در این اثر، به‌هیچ‌وجه بیانگر دیدگاه رسمی یونسکو یا مؤسسه یادگیری مادام‌العمر یونسکو درباره وضعیت حقوقی کشورها، سرزمین‌ها یا مقامات آن‌ها، و نیز تعیین حدود و مرزهای آن‌ها نیست.

طراحی: کریستیان ماروکی^۱

شابک: ۹۷۸-۹۲-۸۲۰-۱۲۲۴-۶

این اثر در قالب مجوز دسترسی آزاد و تحت مجوز ذیل منتشر شده است:

3.0 IGO (CC-BY-ND 3.0 IGO) licence (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/3.0/igo/>)

با استفاده از محتوای این اثر، کاربران می‌پذیرند که به شرایط استفاده از مخزن دسترسی آزاد یونسکو پایبند باشند.

(<http://en.unesco.org/open-access/terms-use-ccbbyncsa-en>)

این مجوز صرفاً شامل محتوای متنی این اثر می‌شود.

شناسنامه

عنوان:

شهرهای یادگیرنده و اهداف توسعه پایدار:
راهنمای اقدام

سرپرست و مدیر:

دکتر حسن فرطوسی

ناظر اجرایی:

سیدمحمدجواد سیفالسادات

ترجمه و صفحه آرایی:

نیایش مهرعلی پور

ناشر:

کمیسیون ملی یونسکو در ایران

بازه زمانی تهیه و تدوین:

فروردین ۱۴۰۵ تا خرداد ۱۴۰۵

تاریخ انتشار:

تیر ۱۴۰۵

شهرهای یادگیرنده و اهداف توسعه پایدار: راهنمای اقدام

فهرست

پیشگفتار.....	۳
راهنمای اقدام.....	۴
مقدمه.....	۵
اسناد مرجع.....	۷
شهرهای یادگیرنده سبز و سالم.....	۸
آنچه شهرهای عضو شبکه جهانی شهرهای یادگیرنده (GNLC) برای ایجاد محیط‌های زندگی سبز و سالم انجام داده‌اند.....	۹
سؤالات راهبردی برای ارزیابی میزان پیشرفت شهرها در مسیر تبدیل شدن به شهرهایی سبز و سالم.....	۱۰
ویژگی‌های کلیدی مرتبط با شهرهای یادگیرنده.....	۱۱
اهداف توسعه پایدار مرتبط با محیط زیست و سلامت که شهرها به آنها می‌پردازند (نمونه‌ها).....	۱۱
شهرهای یادگیرنده مبتنی بر عدالت و فراگیری.....	۱۲
آنچه شهرهای عضو شبکه جهانی شهرهای یادگیرنده برای دستیابی به عدالت و فراگیری انجام داده‌اند.....	۱۳
سؤالات راهبردی برای شهرها به منظور ارزیابی پیشرفت خود در دستیابی به عدالت و فراگیری.....	۱۴
ویژگی‌های کلیدی مرتبط با شهرهای یادگیرنده.....	۱۵
اهداف توسعه پایدار مرتبط با عدالت و فراگیری مورد توجه شهرها (نمونه‌ها).....	۱۵
کار شایسته و کارآفرینی در شهرهای یادگیرنده.....	۱۶
اقدامات شهرهای عضو GNLC برای دستیابی به کار شایسته و کارآفرینی.....	۱۷
پرسش‌های راهنما برای شهرها به منظور ارزیابی پیشرفت در دستیابی به کار و کارآفرینی.....	۱۸
ویژگی‌های کلیدی مرتبط با شهرهای یادگیرنده.....	۱۹
نمونه‌هایی از اهداف توسعه پایدار مرتبط با کار شایسته و کارآفرینی مورد توجه در شهرها.....	۱۹
ارتباط میان ویژگی‌های کلیدی شهرهای یادگیرنده و اهداف توسعه پایدار.....	۲۰
پیوست.....	۲۲
شبکه جهانی شهرهای یادگیرنده یونسکو در یک نگاه.....	۲۴

پیشگفتار

دگرگونی‌های سریع در سطوح جهانی و محلی، به‌طور گسترده بر زندگی مردم در سراسر جهان اثر می‌گذارد و ما را ناگزیر می‌کند مفاهیم مشترک خود درباره زندگی و یادگیری را مورد بازاندیشی قرار دهیم. اگر بخواهیم چشم‌انداز دستورکار ۲۰۳۰ برای توسعه پایدار را محقق کنیم، که در پی تضمین محیط‌های زندگی سالم، ایمن و برخوردار برای همگان در حال و آینده است، بازنگری در الگوهای غالب توسعه اجتماعی و اقتصادی امری حیاتی خواهد بود.

از همین رو، خرسندم سند «شهرهای یادگیرنده و اهداف توسعه پایدار» را معرفی کنم؛ سندی که به‌عنوان «راهنمای اقدام» برای نهادهای سازی یادگیری مادام‌العمر به‌عنوان یکی از محرک‌های کلیدی تحقق ۱۷ هدف توسعه پایدار (SDGs) عمل می‌کند. این سند در پی آن است که با ارائه گام‌های عملی مشخص، فرایند تبدیل اهداف جهانی به اقدامات محلی را تسهیل کند؛ اقداماتی که اعضای شبکه جهانی شهرهای یادگیرنده یونسکو برای ترویج محیط‌های سبز و سالم، تحقق عدالت و فراگیری، و نیز توسعه اشتغال شایسته و کارآفرینی انجام داده‌اند.

این راهنمای اقدام، ارتباطی نزدیک با «فراخوان اقدام کورک^۲ برای شهرهای یادگیرنده» دارد که توسط شرکت‌کنندگان سومین کنفرانس بین‌المللی شهرهای یادگیرنده، برگزار شده از ۱۸ تا ۲۰ سپتامبر ۲۰۱۷ در شهر کورک ایرلند، به تصویب رسید. این کنفرانس به افزایش آگاهی درباره نقش حیاتی شهرهای یادگیرنده در تحقق اهداف توسعه پایدار (SDGs) کمک کرد. این فرایند تحول‌آفرین مستلزم تعهد و رهبری سیاسی قاطع، همچنین حکمرانی یکپارچه و مشارکت‌های چندسطحی میان ذی‌نفعان دولتی و خصوصی از بخش‌های مختلف، از جمله جامعه مدنی، است.

مایه خرسندی است که شهرهای عضو شبکه جهانی شهرهای یادگیرنده یونسکو به‌طور فزاینده‌ای در حال تقویت مشارکت‌های محلی و جهانی، برگزاری نشست‌های زیرمنطقه‌ای و مشارکت در تبادل پویا و فعال دانش و تجربه در سراسر این شبکه هستند.

مایلم از همه شهرهای عضو شبکه جهانی شهرهای یادگیرنده یونسکو به‌خاطر تلاش‌هایشان در فراهم کردن فرصت‌های یادگیری مادام‌العمر برای همه، قدردانی کنم. همچنین، خرسندم که علاقه گسترده شهرهای سراسر جهان را برای پیوستن به این شبکه و تحقق چشم‌انداز بلندپروازانه دستورکار ۲۰۳۰ برای توسعه پایدار مشاهده می‌کنم. از این رو، از رهبران شهری و ذی‌نفعان تمامی بخش‌ها در شهرها و جوامع دعوت می‌کنم که از طریق همکاری و مشارکت با یکدیگر، یادگیری مادام‌العمر را به‌منظور ایجاد پایداری زیست‌محیطی، اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی به اجرا درآورند.

کبیر شیخ^۳

سرپرست مدیریت مؤسسه یادگیری مادام‌العمر یونسکو^۴

^۲ _Cork

^۳ _Kabir Shaikh

^۴ _Director a.i.

راهنمای اقدام

مادام‌العمر در سطح محلی حرکت کند تا از تحقق اهداف توسعه پایدار حمایت شود.

این راهنمای اقدام بر نتایج سومین ICLC، یعنی «فراخوان کورک برای اقدام در شهرهای یادگیرنده»، همچنین نشست‌های بین‌المللی و منطقه‌ای پیشین شبکه جهانی شهرهای یادگیرنده یونسکو و انتشارات موجود این شبکه مبتنی است.

پیاده‌سازی اهداف جهانی در سطح محلی

اگرچه مسئولیت اصلی تحقق اهداف توسعه پایدار بر عهده کشورهاست، اجرای این اهداف صرفاً در حوزه اختیارات دولت‌های ملی و وزارتخانه‌های آموزش قرار نمی‌گیرد. ترویج پایداری و یادگیری مادام‌العمر مستلزم اتخاذ رویکردی فراگیر در همه بخش‌ها و در تمامی سطوح حکمرانی است؛ رویکردی که حوزه‌هایی همچون آموزش، اشتغال، مهاجرت، شهروندی، رفاه اجتماعی، امور مالی عمومی و دیگر بخش‌ها را دربر می‌گیرد. در واقع، همه بخش‌های جامعه، از جمله جامعه مدنی و نمایندگان جوانان، می‌توانند نقش‌های مهمی ایفا کنند و باید به‌صورت مشارکتی برای پاسخ‌گویی به نیازهای متنوع یادگیری همه شهروندان همکاری کنند. با الهام از «بیانیه جوانان ۳×۳×۳ درباره شهرهای یادگیرنده» که در دومین کنفرانس بین‌المللی شهرهای یادگیرنده در مکزیکوسیتی به تصویب رسید، از شهرهای یادگیرنده خواسته شده است که «جوانان را به‌عنوان ذی‌نفعی فعال و معنادار در فرایند ایجاد شهرهای یادگیرنده مشارکت دهند».

دولت‌های محلی، به‌عنوان نزدیک‌ترین سطح حکومت به مردم، در بهترین موقعیت قرار دارند تا اهداف جهانی را با جوامع محلی پیوند دهند و به‌ویژه از آن‌ها خواسته می‌شود که شهرها و سکونتگاه‌های انسانی را فراگیر، ایمن، تاب‌آور و پایدار سازند. از این‌رو، بومی‌سازی اهداف توسعه پایدار برای شهرها گامی مهم در انطباق اهداف جهانی با بستر و شرایط جوامع شهری به شمار می‌رود. با وجود آنکه دولت‌های محلی برای اجرای دستورکار جهانی در سطح محلی در موقعیت مناسبی قرار دارند، اغلب ناگزیرند این کار را با منابع، ظرفیت، خودمختاری و قدرت تصمیم‌گیری محدود انجام دهند. بنابراین، برای توسعه شهرها و جوامع انسانی پایدار، لازم است دولت‌ها بسترهای مناسبی فراهم آورند تا شهرها بتوانند در تحقق دستورکار ۲۰۳۰ نقش مؤثری ایفا کنند.

سهم یادگیری در خانواده‌ها، جوامع محلی، شهرها و شهرک‌ها در تحقق اهداف توسعه پایدار

برای آنکه افراد بتوانند در ایجاد جوامع پایدار مشارکت کنند، به توانمندی و قابلیت‌هایی برای زندگی و کار نیاز دارند؛ از جمله سواد و مهارت‌های پایه، ارتقای حرفه‌ای و مهارت‌های شغلی، و نیز مشارکت اجتماعی و شهروندی فعال. در جهانی که زمینه‌های اجتماعی، اقتصادی و سیاسی آن به‌طور مداوم در حال دگرگونی

دستورکار ۲۰۳۰ برای توسعه پایدار، چشم‌اندازی بلندپروازانه و تحول‌آفرین را برای جهانی عاری از فقر، گرسنگی، خشونت و جنگ ترسیم می‌کند؛ جهانی که در آن برابری، شمول و محیط‌زیستی سالم برای همگان تضمین شده باشد. این چشم‌انداز در قالب ۱۷ هدف اصلی و ۱۶۹ هدف فرعی تدوین شده است.

از آنجا که اهداف توسعه پایدار (SDGs) شامل هدف‌هایی هستند که با شرایط محلی شهرهای یادگیرنده مرتبط‌اند، لازم است اهداف توسعه پایدار بومی‌سازی شوند و یادگیری مادام‌العمر به عنوان اصل راهنما برای ساخت شهرهای پایدارتر و تحقق دستورکار ۲۰۳۰ مورد توجه قرار گیرد. شهرهای یادگیرنده به‌طور ویژه به هدف‌های مندرج در «هدف توسعه پایدار ۴» (تضمین آموزش باکیفیت، فراگیر و عادلانه و ترویج فرصت‌های یادگیری مادام‌العمر برای همگان و «هدف توسعه پایدار ۱۱» (فراهم‌ساختن شهرها و سکونتگاه‌های انسانی فراگیر، ایمن، تاب‌آور و پایدار) پاسخ می‌دهند.

رویکرد یونسکو نسبت به شهرهای یادگیرنده در نخستین کنفرانس بین‌المللی شهرهای یادگیرنده که در سال ۲۰۱۳ در پکن برگزار شد، مورد توافق قرار گرفت. شهرهای یادگیرنده به‌طور خاص به اهداف «هدف توسعه پایدار ۴» (اطمینان از آموزش باکیفیت، فراگیر و برابر و ترویج فرصت‌های یادگیری مادام‌العمر برای همگان) و «هدف توسعه پایدار ۱۱» (فراگیر، ایمن، تاب‌آور و پایدار ساختن شهرها و سکونتگاه‌های انسانی) پاسخ می‌دهند. رویکرد یونسکو به شهرهای یادگیرنده در نخستین کنفرانس بین‌المللی شهرهای یادگیرنده که در سال ۲۰۱۳ در پکن برگزار شد، مورد توافق قرار گرفت.

مفهوم «شهر یادگیرنده» در «بیانیه پکن» تعریف شد و سپس در سند «ویژگی‌های کلیدی شهرهای یادگیرنده» توسعه یافت. «بیانیه شهر مکزیک درباره شهرهای یادگیرنده پایدار» که در دومین کنفرانس بین‌المللی شهرهای یادگیرنده در سال ۲۰۱۵ به تصویب رسید، هشت جهت‌گیری راهبردی برای شهرهای یادگیرنده پایدار را ترسیم کرد. این موارد شامل گسترش شبکه جهانی شهرهای یادگیرنده یونسکو (UNESCO GNLC) و گشودن امکان عضویت به روی تمامی شهرهای کشورهای عضو یونسکو است که مایل به اجرای «ویژگی‌های کلیدی شهرهای یادگیرنده» هستند.

با توجه به ضرورت مداخله فوری برای تضمین آینده‌ای پایدار، تقاضا از سوی شهرهای عضو شبکه جهانی شهرهای یادگیرنده یونسکو (UNESCO GNLC) برای تدوین یک برنامه اقدام عملی در زمینه چگونگی تحقق تحول پایدار در سطح محلی از طریق رویکرد یادگیری مادام‌العمر افزایش یافته است. از این‌رو، سومین کنفرانس بین‌المللی شهرهای یادگیرنده (ICLC) که از ۱۸ تا ۲۰ سپتامبر ۲۰۱۷ در شهر کورک ایرلند برگزار شد، در پی آن بوده است که از گفتمان جهانی به‌سوی ترویج و اجرای یادگیری

است، یادگیری باید پیوسته، مادام‌العمر و در سراسر عرصه‌های زندگی باشد. با افزایش آگاهی شهرها نسبت به اهمیت یادگیری مادام‌العمر، شمار بیشتری از آن‌ها در حال بازتعریف خود به‌عنوان شهرهای یادگیرنده هستند.

این شهرها اذعان دارند که یادگیری مادام‌العمر کلید توسعه منابع لازم برای ساخت شهرهایی است که سبز و سالم، از جمله شهرهای سالم، شهرهای دوستدار کودک، فراگیر و عادلانه باشند و برای کار، اشتغال و کارآفرینی شرایطی مناسب فراهم آورند. از این منظر، مفهوم شهرهای یادگیرنده شهرهای هوشمند، شهرهای دوستدار سالمند، شهرهای تاب‌آور و مانند آن‌ها. این رویکرد، رویکردی مردم‌محور و مبتنی بر یادگیری است که چارچوبی مشارکتی و عمل‌گرا برای مواجهه و کار بر روی چالش‌های متنوع مرتبط با توسعه پایدار فراهم می‌کند؛ چالش‌هایی که شهرها بیش از پیش با آن‌ها روبه‌رو هستند.

فراگیر و عادلانه باشند و برای کار، اشتغال و کارآفرینی شرایطی مناسب فراهم آورند. از این منظر، مفهوم شهرهای یادگیرنده شهرهای هوشمند، شهرهای دوستدار سالمند، شهرهای تاب‌آور و مانند آن‌ها. این رویکرد، رویکردی مردم‌محور و مبتنی بر یادگیری است که چارچوبی مشارکتی و عمل‌گرا برای مواجهه و کار بر روی چالش‌های متنوع مرتبط با توسعه پایدار فراهم می‌کند؛ چالش‌هایی که شهرها بیش از پیش با آن‌ها روبه‌رو هستند.

برای آنکه چنین تغییراتی در چنین بازه زمانی کوتاهی (تا سال ۲۰۳۰ - ۱۳ سال) تحقق یابد، لازم است فرصت‌های یادگیری مادام‌العمر، آموزش بزرگسالان، آموزش غیررسمی و یادگیری از راه تجربه، و نیز یادگیری در خانواده‌ها، جوامع، شهرک‌ها و شهرها در مناطقی که در حال حاضر از آن‌ها برخوردار نیستند، فراهم و ایجاد شود.

شایان ذکر است که اصول شهر یادگیرنده می‌تواند از توسعه اجتماعی-اقتصادی در مناطق پیرامون شهرها نیز حمایت کند. تمرکز ویژه باید بر مناطقی باشد که در آن‌ها نرخ فقر و بیکاری بالاتر و سطح خدمات بهداشتی و اجتماعی پایین‌تر است. تقویت رفاه اجتماعی و اقتصادی، همراه با فراهم‌سازی فرصت‌های یادگیری و کار برای ساکنان مناطق محروم، به پایداری شهرها کمک خواهد کرد؛ شهرهایی که اغلب با چالش تعداد زیاد نیروی کار مهاجر مواجه هستند.

برنامه‌ریزی و پایش شهرهای یادگیرنده

ویژگی‌های کلیدی شهرهای یادگیرنده چارچوبی مستحکم برای برنامه‌ریزی و ارزیابی پیشرفت شهرهای یادگیرنده فراهم می‌کنند. در عین حال، شهرها باید برای اجرای اقدامات خود و نیز ارزیابی آن‌ها از اهداف توسعه پایدار، اهداف خرد و شاخص‌های مربوط به آن‌ها بهره بگیرند. پیوندهای محکمی میان ویژگی‌های کلیدی و اهداف توسعه پایدار قابل بررسی و شناسایی است. برای نشان دادن این روابط مشخص، در پایان این سند مجموعه‌ای شامل

پنج نمونه ارائه شده است (به صفحات ۲۰ و ۲۱ رجوع شود). مطابق با دستور کار ۲۰۳۰، دولت‌های محلی باید اهداف توسعه پایدار را تا حد امکان در سیاست‌ها و برنامه‌های موجود خود ادغام کنند و این کار را با توجه به شرایط خاص محلی، اولویت‌ها و نیازهای هر شهر انجام دهند. اجرای برنامه باید با استفاده از شاخص‌های جهانی ارزیابی شود و در صورت لزوم، شاخص‌های ملی یا محلی تکمیلی نیز تدوین گردد.

شهرها باید فرایند ارزیابی خود را با مجموعه‌ای قابل مدیریت از شاخص‌ها آغاز کنند و در این مسیر هم از ویژگی‌های کلیدی شهرهای یادگیرنده و هم از اهداف توسعه پایدار بهره بگیرند. این مجموعه اولیه از شاخص‌های مرتبط و قابل اندازه‌گیری می‌تواند به تدریج گسترش یابد و با توجه به ویژگی‌های خاص هر شهر یادگیرنده، رویکردی یکپارچه و جامع برای دستیابی به اهداف توسعه پایدار شکل دهد.

راهنمای اجرا

در راستای ویژگی‌های کلیدی شهرهای یادگیرنده، این راهنمای اجرا شامل سه بخش موضوعی است که بر موارد زیر تمرکز دارد: شهرهای یادگیرنده سبز و سالم (توسعه پایدار زیست‌محیطی)، شهرهای یادگیرنده عادلانه و فراگیر (توانمندسازی فردی، گفت‌وگوی میان‌فرهنگی و انسجام اجتماعی)، اشتغال و کارآفرینی در شهرهای یادگیرنده (توسعه اقتصادی و شکوفایی فرهنگی).

باید توجه داشت که این سه بُعد توسعه پایدار به‌طور بنیادی با یکدیگر پیوند دارند و فعالیت‌های یادگیری مادام‌العمر در یک شهر معمولاً بر آن‌ها تأثیر می‌گذارد. بُعد چهارم و به همان اندازه مهم، فرهنگ (بیان و میراث فرهنگی و نیز تنوع فرهنگی) می‌باشد که به‌عنوان یک موضوع میان‌بخشی در بخش‌های بعدی گنجانده شده است.

این سه بخش بر تجربیات اعضای شبکه جهانی شهرهای یادگیرنده تکیه دارند و اقداماتی را که شهرها در زمینه یادگیری مادام‌العمر برای ترویج توسعه پایدار در جوامع شهری انجام داده‌اند، برجسته می‌کنند. نمونه‌های تجربیات موفق، تنوع ابتکارها را نشان می‌دهند و بازتابی از شرایط و مراحل گوناگون توسعه در شهرها هستند. پرسش‌های بعدی برخی موضوعات مهم مرتبط با حوزه‌های مربوطه را مطرح می‌کنند. این پرسش‌ها همراه با گزیده‌ای از ویژگی‌های کلیدی و اهداف توسعه پایدار مرتبط، می‌توانند به‌عنوان ابزاری پایه برای شهرها مورد استفاده قرار گیرند تا فعالیت‌های جاری خود را ارزیابی کرده و نیازهای احتمالی برای اقدام را شناسایی کنند. هر شهر باید چارچوب ویژه خود را برای برنامه‌ریزی، اجرا و پایش تدوین کند؛ چارچوبی که شامل مجموعه‌ای از اهداف و شاخص‌ها باشد و متناسب با چالش‌های خاص زیست‌محیطی، اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی آن شهر و نیز نیازهای یادگیرندگان آن طراحی شود.

اسناد مرجع

دستورکار ۲۰۳۰ و اهداف توسعه پایدار (SDGs)
دستورکار ۲۰۳۰ برای توسعه پایدار (سازمان ملل متحد، ۲۰۱۵)
قابل دسترسی در:

<https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/21252030%20Agenda%20for%20Sustainable%20Development%20web.pdf>

بیانیه اینچئون و چارچوب اقدام آموزش ۲۰۳۰
(یونسکو، ۲۰۱۶)
قابل دسترسی در:

<http://unesdoc.unesco.org/images/0024/002456/245656e.pdf>

فهرست بازنگری شده شاخص‌های جهانی اهداف توسعه پایدار
(گروه بین‌سازمانی و کارشناسی اهداف توسعه پایدار، ۲۰۱۷)
قابل دسترسی در:

<https://unstats.un.org/sdgs/indicators/Official%20Revised%20List%20of%20global%20SDG%20indicators.pdf>

اسناد راهنمای شبکه جهانی شهرهای یادگیرنده
بیانیه پکن درباره ایجاد شهرهای یادگیرنده و ویژگی‌های کلیدی شهرهای یادگیرنده (۲۰۱۳)
قابل دسترسی در:

<http://unesdoc.unesco.org/images/0023/002349/234986e.pdf>

بیانیه شهر مکزیک درباره شهرهای یادگیرنده پایدار (۲۰۱۵)
قابل دسترسی در:

<https://uil.unesco.org/fileadmin/keydocuments/LifelongLearning/learning-cities/en-mexico-city-state-ment-on-sustainable-learning-cities.pdf>

بیانیه جوانان ۳×۳×۳ درباره شهرهای یادگیرنده (۲۰۱۵)
قابل دسترسی در:

<https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000235222>

راهنمای ایجاد شهرهای یادگیرنده (۲۰۱۵)
قابل دسترسی در:

<http://unesdoc.unesco.org/images/0023/002349/234987e.pdf>

اسناد راهنما برای اجرای و پایش اهداف توسعه پایدار در سطح محلی
اهداف توسعه پایدار - آنچه دولت‌های محلی باید بدانند
(اتحادیه شهرها و دولت‌های محلی جهان، ۲۰۱۵)
قابل دسترسی در:

https://www.uclg.org/sites/default/files/the_sdgs_what_localgov_need_to_know_0.pdf

آغاز کار با اهداف توسعه پایدار در شهرها
(شبکه راهکارهای توسعه پایدار و همکاری آلمان، ۲۰۱۶)
قابل دسترسی در:

<http://unsdsn.org/wp-content/uploads/2016/07/9.1.8.-Cities-SDG-Guide.pdf>

شهرهای یادگیرنده سبز و سالم

شهرهای یادگیرنده با ایجاد و نگهداری زیرساخت‌های مرتبط و همچنین اطلاع‌رسانی درباره مزایای این اقدامات، شهروندان را به استفاده بیشتر از حمل‌ونقل عمومی و دوچرخه‌سواری ترغیب می‌کنند. این شهرها همچنین با فراهم کردن محیط‌های کاری سالم و توسعه فضاهای تفریحی، از جمله امکانات ورزشی و باغ‌های اجتماعی، ارتقای شادی، سلامت و رفاه شهروندان را به‌عنوان یکی از اهداف اصلی توسعه دنبال می‌کنند. برای بهبود سطح سلامت عمومی، شهرهای یادگیرنده بر تقویت مهارت‌ها و توانمندی‌های کارکنان حوزه سلامت تأکید دارند و برنامه‌های آموزشی مرتبط با تغذیه و سلامت - از جمله سلامت جنسی و باروری - را در مدارس، خانواده‌ها و جوامع محلی گسترش می‌دهند. افزون بر این، این شهرها بر اهمیت فراهم کردن فرصت‌های یادگیری مناسب برای افراد در دوره‌های پایانی زندگی نیز تأکید می‌کنند.

شهرهای یادگیرنده، آموزش برای توسعه پایدار (ESD) را به‌عنوان ابزاری برای افزایش آگاهی عمومی درباره تغییرات اقلیمی، آلودگی، مخاطرات سلامت جسمی و روانی و اهمیت حفاظت از محیط‌زیست ترویج می‌کنند. دسترسی به آب آشامیدنی سالم و خدمات بهداشتی مناسب، از الزامات اساسی شکل‌گیری شهرهای سالم و پایدار است؛ با این حال، در بسیاری از نقاط جهان هنوز این امکانات به‌طور کامل در دسترس همگان قرار ندارد. این شهرها با تقویت دانش و مهارت‌های مرتبط با مدیریت مؤثر منابع آب و پسماند در بخش‌های عمومی و خصوصی، به ارتقای استانداردهای بهداشتی کمک می‌کنند. همچنین، به‌منظور کاهش آلودگی هوا و گسترش حمل‌ونقل پایدار، گزینه‌های ایمن، در دسترس و سازگار با محیط‌زیست را به‌عنوان جایگزینی برای حمل‌ونقل موتوری توسعه و ترویج می‌دهند.

آنچه شهرهای عضو شبکه جهانی شهرهای یادگیرنده (GNLC) برای ایجاد محیط‌های زندگی سبز و سالم انجام داده‌اند

- ترویج آموزش سلامت برای کودکان و نوجوانان در مدارس و ارائه دوره‌های آموزشی مرتبط با سلامت برای معلمان
- ارائه فعالیت‌های آموزش سلامت برای خانواده‌های کم‌برخوردار و انجام بازدیدهای خانگی توسط کارکنان حوزه سلامت برای گسترش پیام سبک زندگی سالم در میان شهروندان
- برگزاری رویدادهای آموزشی مرتبط با حوزه سلامت، نشست‌های اطلاع‌رسانی درباره سبک زندگی سالم (مانند پایش قند خون، خدمات دندان‌پزشکی، کلاس‌های تناسب اندام) و برنامه‌های آگاهی‌بخشی (مانند نمایش فیلم‌های ضد دخانیات)
- ایجاد درمانگاه‌های سیار با هدف افزایش آگاهی شهروندان درباره بدن، سلامت فردی و مسائل بهداشتی و در نتیجه توانمندسازی آنان در زمینه مراقبت از سلامت خود
- برگزاری دوره‌ها و کارگاه‌های غیررسمی حوزه سلامت با هدف توانمندسازی زنان و تبدیل آنان به کنشگران و مروجان سلامت در جامعه
- تشکیل کمیته‌های بهداشت و نظافت برای ارتقای آگاهی جمعی ساکنان درباره مسائل مرتبط با بهداشت، سلامت و پاکیزگی محیط زندگی
- گنجاندن فعالیت‌های آموزشی با محوریت موضوعاتی مانند بازیافت در برنامه‌ها و رویدادهای شهرهای یادگیرنده، به‌منظور افزایش آگاهی شهروندان نسبت به حفاظت از محیط‌زیست
- راه‌اندازی مدارس دوچرخه‌سواری برای ترویج حمل‌ونقل شهری غیرخودرویی و آموزش حقوق، مسئولیت‌ها و قوانین دوچرخه‌سواری در شهر
- برگزاری کارگاه‌های میان‌نسلی با هدف ترغیب خانواده‌ها به یادگیری درباره محیط‌زیست، شیوه‌های زندگی پایدار و مدیریت مؤثر پسماند و منابع در سطح محلی
- نصب سطل‌های زباله و امکانات بازیافت در منازل شهروندان و ایجاد تیمی از پاکبانان شهری برای ترویج مفهوم شهر سبز
- ایجاد پارک‌های پایدار به‌عنوان فضاهای آموزشی مجهز به امکانات تعاملی، از جمله مسیرها و برنامه‌های آموزشی مرتبط با توسعه پایدار

سؤالات راهبردی برای ارزیابی میزان پیشرفت شهرها در مسیر تبدیل شدن به شهرهایی سبز و سالم

حفاظت از محیط زیست

- آیا برنامه‌ها، رویدادها یا کارزارهای منظمی برای افزایش آگاهی عمومی درباره استفاده بهینه از منابع، مدیریت پسماند و بازیافت برگزار می‌شود؟
- آیا مدارس به برگزاری کارگاه‌ها و فعالیت‌های آموزشی مرتبط با حفاظت از محیط زیست تشویق می‌شوند تا شهروندان با راهکارهای عملی کاهش آلودگی آشنا شوند؟
- آیا ساکنان به مشارکت در حفظ پاکیزگی محله‌ها و جوامع محلی خود ترغیب می‌شوند تا حس مسئولیت‌پذیری شهروندی در قبال ایجاد محیطی پاک و سالم تقویت شود؟

خدمات سلامت

- آیا کارزارهای اطلاع‌رسانی برای افزایش آگاهی عمومی درباره اقدامات پیشگیرانه و اهمیت انجام معاینات دوره‌ای سلامت برگزار می‌شود؟
- آیا برنامه‌هایی برای آگاه‌سازی جوامع محلی درباره مسائل سلامت جسمی و روانی شهر وجود دارد؛ از جمله برنامه‌هایی که توسط سفیران سلامت یا گروه‌های هم‌تا اجرا می‌شوند و نیازهای افراد کم‌برخوردار را نیز مورد توجه قرار می‌دهند؟
- آیا دختران و زنان به اطلاعات، خدمات مشاوره‌ای و آموزش‌های مرتبط با سلامت جنسی و باروری دسترسی دارند؟
- آیا خدمات سلامت سیار برای افراد دارای محدودیت حرکتی یا ساکنان مناطق کم‌برخوردار فراهم شده است تا خدمات اولیه سلامت و آموزش‌های مرتبط را به‌صورت رایگان دریافت کنند؟
- آیا برای ترویج اهمیت فعالیت بدنی و نقش آن در سلامت و تندرستی، رویدادها و برنامه‌های ورزشی برای همه شهروندان برگزار می‌شود؟

حمل و نقل

- آیا خدمات حمل و نقل عمومی به‌طور گسترده در دسترس است و آیا تلاش‌هایی برای ترویج استفاده از آن به‌عنوان جایگزینی برای خودروهای شخصی انجام می‌شود؟
- آیا اقداماتی برای ترغیب شهروندان به استفاده از دوچرخه در تردهای شهری انجام می‌شود؟ (برای مثال با برگزاری رویدادهای دوچرخه‌سواری) و آیا مسیرهای ویژه دوچرخه ساخته می‌شود تا ایمنی دوچرخه‌سواران تضمین گردد؟

اجرا

- آیا مفهوم شهر یادگیرنده شما با طرح‌های ملی و شهری در زمینه سلامت عمومی و حفاظت از محیط زیست مرتبط است و آیا ذی‌نفعان مربوطه در این فرایند مشارکت دارند؟
- آیا بودجه‌ای برای ارائه «آموزش برای توسعه پایدار» به کودکان، نوجوانان و بزرگسالان اختصاص یافته است؟
- آیا به‌منظور تسهیل برنامه‌ریزی آموزشی هدفمند، داده‌های مربوط به مسائل محیط‌زیستی و سلامت (از جمله «شادی» و «رفاه» به‌عنوان شاخص‌های پیشرفت اجتماعی) را جمع‌آوری می‌کنید؟

اهداف توسعه پایدار مرتبط با محیط زیست و سلامت که شهرها به آن‌ها می‌پردازند (نمونه‌ها)

۳.۹ کاهش چشمگیر تعداد مرگ‌ومیرها و بیماری‌های ناشی از مواد شیمیایی خطرناک و آلودگی هوا، آب و خاک

۴.الف ایجاد و ارتقای فضاهای آموزشی متناسب با نیازهای کودکان، افراد دارای معلولیت و ملاحظات جنسیتی، و فراهم کردن محیط‌های یادگیری ایمن، عاری از خشونت، فراگیر و مؤثر برای همه

۵.۶ تضمین دسترسی همگانی به سلامت جنسی، باروری و حقوق باروری، مطابق با برنامه اقدام کنفرانس بین‌المللی جمعیت و توسعه، سکوی عمل پکن و اسناد نهایی کنفرانس‌های بازنگری آن‌ها

۶.ب حمایت و تقویت مشارکت جوامع محلی در بهبود مدیریت آب و بهداشت

۷.۱ تضمین دسترسی همگانی به خدمات انرژی مقرون‌به‌صرفه، پایدار و نوین

۱۱.۶ کاهش اثرات منفی زیست‌محیطی شهرها به ازای هر نفر، از طریق بهبود کیفیت هوا و مدیریت پسماندهای شهری و سایر پسماندها

۱۳.۳ ارتقای آموزش، آگاهی‌رسانی و تقویت ظرفیت‌های انسانی و نهادی در زمینه مقابله با تغییرات اقلیمی، سازگاری با آن و کاهش پیامدهای آن، همراه با توسعه سیستم‌های هشدار زود هنگام

۱۴.۱ پیشگیری و کاهش چشمگیر آلودگی‌های دریایی تا سال ۲۰۲۵، به‌ویژه آلودگی‌های ناشی از فعالیت‌های خشکی از جمله زباله‌های دریایی و آلودگی مواد مغذی

۱۵.الف افزایش سرمایه‌گذاری و تأمین مالی از همه بخش‌ها (دولت، بخش خصوصی و کمک‌های بین‌المللی) برای حفاظت از طبیعت و تنوع زیستی

۱۷.۱۷ تشویق و تقویت مشارکت‌های مؤثر میان بخش دولتی، خصوصی و جامعه مدنی با بهره‌گیری از تجربه‌ها و الگوهای موفق تأمین مالی مشارکتی

ویژگی‌های کلیدی مرتبط با شهرهای یادگیرنده

۱،۳،۱ کاهش اثرات منفی فعالیت‌های اقتصادی و سایر فعالیت‌های بشر بر محیط‌زیست طبیعی

۱،۳،۲ افزایش زیست‌پذیری شهرها

۱،۳،۳ ترویج توسعه پایدار از طریق یادگیری فعال در همه محیط‌ها

۲،۵،۴ ایجاد محیطی حامی برای یادگیرندگان

شهرهای یادگیرنده مبتنی بر عدالت و فراگیری

روبه‌رو هستند. از این رو، شهرهای یادگیرنده باید فرصت‌های یادگیری برای افراد در سنین بالاتر را گسترش دهند تا سالمندان از زندگی اجتماعی کنار گذاشته نشوند. این شهرها با ترویج آموزش‌های جامعه‌محور و تقویت تبادلهای میان‌فرهنگی و میان‌نسلی، به چالش‌های ناشی از این تغییرات جمعیتی پاسخ می‌دهند و به شکل‌گیری محیط‌های اجتماعی منسجم کمک می‌کنند. شهرهای یادگیرنده تلاش می‌کنند همه اشکال تبعیض جنسیتی و خشونت علیه اقلیت‌های قومی را از بین ببرند. این شهرها نیازهای تمامی ساکنان را در نظر می‌گیرند و آنان را در فرایند تصمیم‌گیری‌های عمومی مشارکت می‌دهند؛ امری که به تدوین سیاست‌های مبتنی بر ملاحظات جنسیتی کمک می‌کند و در نهایت به کاهش نابرابری‌ها می‌انجامد. شهرهای یادگیرنده با تشویق شهروندان به ایفای نقش به‌عنوان عاملان تغییر، به توانمندسازی فردی کمک می‌کنند و از این طریق فرهنگ صلح و برابری را در شهر خود و در سطح جهانی گسترش داده و مفهوم شهروندی جهانی را تقویت می‌کنند.

شهرهای یادگیرنده، از طریق آموزش‌های رسمی، نیمه‌رسمی و غیررسمی، و با بهره‌گیری از مسیرهای متنوع و انعطاف‌پذیر یادگیری، نقاط ورود و امکان بازگشت دوباره به آموزش، فرصت‌های یادگیری مادام‌العمر را برای همه سنین و در همه سطوح آموزشی فراهم می‌کنند. این امر به‌ویژه برای افراد حاشیه‌نشین یا آسیب‌پذیر اهمیت دارد؛ کسانی که یا فرصت کسب دانش پایه و مهارت‌های سواد کارکردی و مهارت‌های حرفه‌ای کافی را نداشته‌اند، یا نیازمند بازآموزی مهارت‌ها هستند. از جمله این گروه‌ها می‌توان به زنان و دختران؛ افراد دارای معلولیت و محدودیت حرکتی؛ مهاجران و پناهندگان؛ و اقلیت‌های قومی اشاره کرد. پاسخ‌گویی به نیازهای یادگیری تمامی گروه‌های جامعه به تقویت عدالت و فراگیری کمک می‌کند. برای این منظور باید از رویکردهای میان‌بخشی استفاده شود که حوزه‌هایی مانند آموزش، علم و فناوری، خانواده، اشتغال، توسعه صنعتی و اقتصادی، مهاجرت و ادغام اجتماعی، شهروندی، رفاه اجتماعی و سیاست‌های مالی دولت و نهادهای عمومی را دربر گیرد. بسیاری از کشورها با تغییرات جمعیتی و افزایش شمار سالمندان

آنچه شهرهای عضو شبکه جهانی شهرهای یادگیرنده برای دستیابی به عدالت و فراگیری انجام داده‌اند:

- فراهم کردن فرصت‌های آموزشی جایگزین برای همه شهروندان، به‌ویژه گروه‌های آسیب‌پذیر (مانند جوانان و بزرگسالان با سطح سواد پایین، ترک تحصیل‌کردگان، پناهندگان و مهاجران) که در نظام آموزش رسمی یا دوره‌های مهارتی حضور ندارند؛ به‌گونه‌ای که بتوانند سواد و سایر مهارت‌های پایه یا فنی و حرفه‌ای را کسب کرده و در آموزش مستمر بزرگسالان نیز مشارکت داشته باشند.
- برگزاری کلاس‌های یادگیری آنلاین که به افراد امکان می‌دهد در سخنرانی‌های رایگان درباره طیف گسترده‌ای از موضوعات مرتبط با جامعه محلی خود شرکت کنند.
- ایجاد مراکز آموزشی ویژه مهاجران که به کارگران مهاجر امکان می‌دهد مدارک فنی و حرفه‌ای دریافت کنند و از این طریق روند ادغام اجتماعی آن‌ها در جامعه تسهیل شود.
- ترویج ابتکارهای یادگیری میان‌نسلی با هدف گرد هم آوردن دانش‌آموزان و بزرگسالان.
- ارائه خدمات مشاوره شغلی، به‌ویژه برای زنان، با هدف تشویق آنان به ادامه تحصیل و کسب مدارج بالاتر که امکان دستیابی به موقعیت‌های مدیریتی را برایشان فراهم می‌کند.
- راه‌اندازی کتابخانه‌های سیار برای دسترسی همگان به فرصت مطالعه، به‌ویژه برای افراد دارای معلولیت، سالمندان و کودکان پیش‌دبستانی.
- بهره‌گیری از مراکز فرهنگی به‌عنوان مکان‌های یادگیری که فرهنگ، هنر و آموزش را با هم تلفیق می‌کنند؛ این مراکز میزبان پروژه‌های مشترک میان نهادهای آموزشی و فرهنگی محلی هستند؛ تا از این طریق، دسترسی مردم محلی به میراث فرهنگی خود، و ترویج روحیه بردباری و تعامل بین‌فرهنگی را گسترش دهند.
- تدوین طرح‌هایی برای بهره‌گیری از داوطلبان آموزش‌دیده با هدف تشویق ساکنانی که در معرض خطر انزوا قرار دارند (مانند سالمندان و افراد دارای معلولیت) به مشارکت در فعالیت‌های فرهنگی، هنری، ورزشی و سایر برنامه‌های اجتماعی.
- ایجاد برنامه‌های «فرهنگ صلح» با هدف کاهش رفتارهای تبعیض‌آمیز، طردشدگی، سوءاستفاده و خشونت در مدارس و خانواده‌ها.
- راه‌اندازی «شبکه‌های مشارکت مدنی» برای ترغیب شهروندان به حضور در فرآیندهای تصمیم‌گیری شهری، با بهره‌گیری از ظرفیت رسانه‌های اجتماعی و فناوری‌های نوین.
- اتخاذ رویکردهایی که جوانان را به مشارکت در شکل‌دهی شهر یادگیرنده تشویق می‌کند؛ برای نمونه از طریق تشکیل «شورای جوانان» یا مشارکت دادن آن‌ها در تیم اجرایی شهر یادگیرنده.

سوالات راهبردی برای شهرها به منظور ارزیابی پیشرفت خود در دستیابی به عدالت و فراگیری

میزان دسترسی

- آیا همه شهروندان به فضاهای عمومی یادگیری و خدمات سیار برای یادگیری و آموزش مستمر دسترسی دارند؟
- آیا فضاهای عمومی برای دسترسی همگان به کتابها و محتوای آموزشی، از جمله افراد دارای محدودیت حرکتی، ایجاد شده است؟
- آیا برنامه‌های حمایتی برای توانمندسازی گروه‌های آسیب‌پذیر، از جمله افراد کم‌بضاعت، به منظور دسترسی و مشارکت در آموزش برقرار شده است؟
- آیا منابع عمومی برای حمایت از فعالیت‌های آموزشی غیررسمی که توسط جوامع محلی سازمان‌دهی می‌شوند، تخصیص یافته است؟

فراگیری

- آیا برنامه‌هایی برای تضمین دسترسی زنان و مردان به سواد خواندن و نوشتن، مهارت‌های پایه ریاضی، مهارت‌های قرن ۲۱ و فرصت‌های یادگیری مادام‌العمر وجود دارد؟
- آیا برای معلمان و مربیان، دوره‌های آموزشی طراحی شده تا بتوانند به نیازهای همه یادگیرندگان، از جمله افراد دارای نیازهای ویژه، پاسخ دهند؟
- آیا برنامه‌هایی برای ترویج یادگیری و تبادل میان‌نسلی در نظر گرفته شده است؟
- آیا رویدادهایی برای حمایت از آموزش دختران و زنان، از جمله آموزش مهارت‌های فنی و حرفه‌ای و تحصیلات عالی، برگزار شده است؟
- آیا برنامه‌های آموزشی برای آگاه‌سازی همه اعضای جامعه، به‌ویژه زنان و گروه‌های آسیب‌پذیر، درباره حقوق خود و توانمندسازی آنان برای مشارکت در فرایندهای تصمیم‌گیری در سطح جامعه به اجرا درآمده است؟

مشارکت مدنی

- آیا نشست‌ها و کارزارهایی برای توانمندسازی همه افراد جهت مشارکت در فرایندهای تصمیم‌گیری در سطح جامعه برگزار می‌شود؟
- آیا برای داوطلبانی که در سازمان‌دهی و پشتیبانی فعالیت‌های آموزشی مشارکت دارند، مشوق‌هایی در نظر گرفته می‌شود؟
- آیا مشارکت مدنی به‌طور فعال در میان همه اعضای جامعه، از جمله جوانان و گروه‌های آسیب‌پذیر مانند مهاجران، پناهندگان، افراد کم‌سواد و افراد کم‌درآمد، ترویج می‌شود؟

اجرا

- آیا اجرای مفهوم «شهر یادگیرنده» بر پایه رویکردی مشارکتی انجام می‌شود که همه گروه‌های اجتماعی را دربر بگیرد و زمینه مشارکت مدنی را فراهم کند؟
- آیا منابع به‌منظور افزایش فرصت‌های یادگیری مستمر برای همه، از جمله گروه‌های آسیب‌پذیر، تخصیص داده می‌شود؟
- آیا برای گروه‌های آسیب‌پذیر، راهبردهای هدفمند آموزشی برای بهبود مشارکت و نتایج معرفی شده است؟

اهداف توسعه پایدار مرتبط با عدالت و فراگیری مورد توجه شهرها (نمونه‌ها)

۳.۹ کاهش چشمگیر تعداد مرگ‌ومیرها و بیماری‌های ناشی از مواد شیمیایی خطرناک و آلودگی هوا، آب و خاک

۴.الف ایجاد و ارتقای فضاهای آموزشی متناسب با نیازهای کودکان، افراد دارای معلولیت و ملاحظات جنسیتی، و فراهم کردن محیط‌های یادگیری ایمن، عاری از خشونت، فراگیر و مؤثر برای همه

۵.۶ تضمین دسترسی همگانی به سلامت جنسی، باروری و حقوق باروری، مطابق با برنامه اقدام کنفرانس بین‌المللی جمعیت و توسعه، سکوی عمل پکن و اسناد نهایی کنفرانس‌های بازنگری آن‌ها

۶.ب حمایت و تقویت مشارکت جوامع محلی در بهبود مدیریت آب و بهداشت

۷.۱ تضمین دسترسی همگانی به خدمات انرژی مقرون‌به‌صرفه، پایدار و نوین

۱۱.۶ کاهش اثرات منفی زیست‌محیطی شهرها به ازای هر نفر، از طریق بهبود کیفیت هوا و مدیریت پسماندهای شهری و سایر پسماندها

۱۳.۳ ارتقای آموزش، آگاهی‌رسانی و تقویت ظرفیت‌های انسانی و نهادی در زمینه مقابله با تغییرات اقلیمی، سازگاری با آن و کاهش پیامدهای آن، همراه با توسعه سیستم‌های هشدار زودهنگام

۱۴.۱ پیشگیری و کاهش چشمگیر آلودگی‌های دریایی تا سال ۲۰۲۵، به‌ویژه آلودگی‌های ناشی از فعالیت‌های خشکی از جمله زباله‌های دریایی و آلودگی مواد مغذی

۱۵.الف افزایش سرمایه‌گذاری و تأمین مالی از همه بخش‌ها (دولت، بخش خصوصی و کمک‌های بین‌المللی) برای حفاظت از طبیعت و تنوع زیستی

۱۷.۱۷ تشویق و تقویت مشارکت‌های مؤثر میان بخش دولتی، خصوصی و جامعه مدنی با بهره‌گیری از تجربه‌ها و الگوهای موفق تأمین مالی مشارکتی

ویژگی‌های کلیدی مرتبط با شهرهای یادگیرنده

۱,۳,۱ کاهش اثرات منفی فعالیت‌های اقتصادی و سایر فعالیت‌های بشر بر محیط‌زیست طبیعی

۱,۳,۲ افزایش زیست‌پذیری شهرها

۱,۳,۳ ترویج توسعه پایدار از طریق یادگیری فعال در همه محیط‌ها

۲,۵,۴ ایجاد محیطی حامی برای یادگیرندگان

کار شایسته و کارآفرینی در شهرهای یادگیرنده

برای دستیابی به توسعه اقتصادی پایدار، شهرهای یادگیرنده باید فرصت‌های آموزشی را برای همه بخش‌های کاری فراهم کنند؛ از رهبران کسب‌وکار گرفته تا کارگران کم‌مهارت، و از حوزه تجارت تا فرهنگ. این شهرها با حمایت از فعالیت هنرمندان و نهادهای فرهنگی، سهم مهم بخش فرهنگ را در تحقق پایداری به رسمیت می‌شناسند و از این‌رو، فرهنگی کارآفرینانه را تقویت می‌کنند که علاوه بر توسعه اقتصادی، به فعالیت‌های اجتماعی و فرهنگی نیز گسترش می‌یابد. ابتکارهایی که از کارآفرینی اجتماعی برای جوانان حمایت می‌کنند، به شکل‌گیری فرهنگ کارآفرینی موردنیاز کمک می‌کنند. افزون بر این، شهرهای یادگیرنده به‌طور فعال همه ابعاد برابری را ترویج می‌کنند، از جمله اقداماتی که به برابری جنسیتی می‌انجامد و فرصت‌های رهبری را برای زنان در بخش‌های دولتی و خصوصی گسترش می‌دهد. آن‌ها همچنین در جهت حمایت از شرایط کاری شایسته، می‌کوشند از بروز مشکلات سلامت جسمی و روانی و نیز بهره‌کشی از نیروی کار، به‌ویژه در بازار کار غیررسمی، پیشگیری کنند.

شهرهای یادگیرنده از فرصت‌های آموزش و مهارت‌آموزی برای افزایش قابلیت اشتغال حمایت می‌کنند. این فرصت‌ها به‌عنوان پلی میان آموزش علمی و مهارت‌های فنی و حرفه‌ای عمل می‌کنند و همه سطوح آموزشی را در بر می‌گیرند؛ شامل آموزش متوسطه و عالی، مؤسسات آموزشی و تربیتی، آموزش در محیط کار و نیز یادگیری غیررسمی در جامعه. این شهرها همچنین به کاهش فقر، تقویت اقتصاد محلی و ایجاد فرصت‌های شغلی مناسب برای ساکنان خود کمک می‌کنند. شهرهای یادگیرنده با تخصیص منابع برای توسعه زیرساخت‌های مرتبط، ارائه مشوق‌های مالی و ایجاد محیط‌های یادگیری الهام‌بخش، بسترهای توانمندسازی لازم را برای اجرای پروژه‌های کسب‌وکار مبتنی بر پایداری، نوآوری و کارآفرینی فراهم می‌کنند. با این حال، ترویج اقتصادهای دانش‌بنیان به‌طور خودکار به افزایش انسجام اجتماعی منجر نمی‌شود. در واقع، اگر رشد اقتصادی تنها به نفع گروه کوچکی از جامعه باشد، می‌تواند حتی به افزایش نابرابری‌های شهری منجر شود.

اقدامات شهرهای عضو GNLC برای دستیابی به کار شایسته و کارآفرینی

- ارائه برنامه‌های آموزشی برای جوانان و بزرگسالانی که از نظام آموزش یا مهارت آموزی خارج شده‌اند، با هدف کسب یا ارتقای مهارت‌ها و حمایت مستمر از آن‌ها برای یافتن و حفظ شغل
- تشویق تولید و فروش محصولات محلی به‌منظور بهبود شرایط زندگی مردم در مناطق کم‌درآمد
- همکاری با کارفرمایان محلی برای حمایت از افراد دارای معلولیت و تسهیل ورود آن‌ها به فضای آموزش و بازار کار
- ایجاد پایگاه‌های داده آنلاین مشاغل به‌منظور امکان بارگذاری و دسترسی فوری کارجویان و کارفرمایان به اطلاعات مرتبط با فرصت‌های شغلی
- ارائه منظم خدمات مشاوره شغلی در مدارس و حمایت از کسب‌وکارهایی که آموزش دوگانه (نظری و عملی) و امکان آموزش در محیط کار را برای دانش‌آموزان فراهم می‌کنند
- تدوین برنامه‌هایی برای هم‌سوسازی آموزش‌های فنی و حرفه‌ای و توسعه مهارت‌ها با نیازهای صنایع محلی و فرصت‌های شغلی موجود
- ایجاد فرصت‌های توسعه حرفه‌ای برای معلمان و مربیان، به‌منظور گنجاندن دانش و مهارت‌های کارآفرینی در آموزش‌های رسمی و غیررسمی
- ایجاد پردیس‌های مشترک دانشگاه و صنعت با هدف حمایت از کارآفرینی و تجاری‌سازی فرصت‌های حاصل از پژوهش
- ایجاد برنامه‌های شاخص برای توسعه مهارت‌های رهبری و کارآفرینی در میان مالکان و مدیران کسب‌وکارهای کوچک و متوسط
- ارائه کارگاه‌ها و برنامه‌های منتورینگ (راهنمایی و مربی‌گری) برای ترویج کارآفرینی میان زنان و گروه‌های آسیب‌پذیر، از جمله اقلیت‌های قومی، مهاجران، گروه‌های کم‌درآمد و ساکنان مناطق روستایی دورافتاده

پرسش‌های راهنما برای شهرها به منظور ارزیابی پیشرفت در دستیابی به کار و کارآفرینی

کار

- آیا برنامه‌های توسعه مهارت برای همه اعضای جامعه ارائه می‌شود، به‌ویژه برای گروه‌های آسیب‌پذیر، از جمله دانش‌آموزان ترک تحصیل کرده، افراد بیکار، پناهندگان، افراد کم‌برخوردار و افراد با اختلالات یا نیازهای یادگیری خاص؟
- آیا خدمات مشاوره‌ای و پایگاه‌های داده شغلی آنلاین برای تسهیل دسترسی به فرصت‌های شغلی مناسب در دسترس است؟
- آیا برنامه‌های بازآموزی برای فراهم کردن مسیرهای شغلی انعطاف‌پذیرتر ارائه می‌شود؟

کارآفرینی و نوآوری

- آیا کمک‌های مالی و خدمات حمایتی برای کسب‌وکارهای نوپا در دسترس است؟
- آیا مهارت‌های کارآفرینی در میان کودکان و جوانان، برای مثال از طریق برگزاری مسابقات، ترویج می‌شود؟
- چه زیرساخت‌ها و امکاناتی برای تشویق توسعه کسب‌وکار فراهم شده است؟
- آیا از فعالیت‌های هنری حمایت می‌شود و برای پروژه‌های فرهنگی تأمین مالی صورت می‌گیرد؟

یادگیری در محیط کار

- آیا برای شرکت‌هایی که دوره‌های آموزشی برای کارکنان خود برگزار می‌کنند مشوق‌هایی در نظر گرفته می‌شود؟
- آیا مدیریت شهری کارکنان خود را به یادگیری در محیط کار، از جمله مهارت‌های میان‌رشته‌ای، تشویق می‌کند؟

برابری جنسیتی

- آیا برای کسب‌وکارهایی که به‌طور فعال از حضور زنان در سمت‌های مدیریتی و اجرایی حمایت می‌کنند، مشوق‌هایی ارائه می‌شود؟
- آیا برنامه‌هایی که به‌طور فعال توسعه مهارت‌ها و کارآفرینی زنان را ترویج و تأمین مالی کند، وجود دارد؟
- آیا آموزش‌های مرتبط با کار برای زنان، از جمله اطلاعاتی درباره حوزه‌های مشاغل غیرسنتی، ارائه می‌شود؟
- آیا کمپینی برای به‌رسمیت شناختن فعالیت زنان در خانواده و جامعه، مانند تربیت فرزند، خانه‌داری و فعالیت‌های داوطلبانه اجتماعی، اجرا شده است؟

اجرا

- آیا مفهوم «شهر یادگیرنده» شما با برنامه‌های ملی و شهری برای توسعه اقتصادی و اجتماعی مرتبط است و ذی‌نفعان مرتبط در آن مشارکت دارند؟
- آیا برای گروه‌های آسیب‌پذیر به‌منظور حمایت از آنان در ورود به بازار کار و تداوم اشتغال، منابع مالی اختصاص داده شده است؟
- آیا برای تسهیل برنامه‌ریزی آموزشی هدفمند، داده‌های تفکیک‌شده بر اساس جنسیت درباره کار و کارآفرینی جمع‌آوری می‌شود؟

نمونه‌هایی از اهداف توسعه پایدار مرتبط با کار شایسته و کارآفرینی مورد توجه در شهرها

ویژگی‌های کلیدی مرتبط با شهرهای یادگیرنده

۱,۲ کاهش حداقل پنجاه درصدی شمار مردان، زنان و کودکانی که بر اساس تعاریف ملی در فقر زندگی می‌کنند.

۲,۱ ریشه‌کن کردن گرسنگی و تضمین دسترسی همه افراد، به‌ویژه اقشار کم‌برخوردار و گروه‌های آسیب‌پذیر، از جمله نوزادان، به غذای سالم، مغذی و کافی در تمام طول سال

۴,۴ افزایش چشمگیر شمار جوانان و بزرگسالانی که برای اشتغال، دستیابی به فرصت‌های شغلی مناسب و کارآفرینی، مهارت‌های لازم، از جمله مهارت‌های فنی و حرفه‌ای، را کسب کرده‌اند

۵,۵ تضمین مشارکت کامل و مؤثر زنان و برخورداری آنان از فرصت‌های برابر برای ایفای نقش‌های رهبری در تمامی سطوح تصمیم‌گیری سیاسی، اقتصادی و اجتماعی

۸,۵ فراهم کردن فرصت‌های شغلی مناسب و مولد برای همه زنان و مردان، از جمله جوانان و افراد دارای معلولیت، همراه با برابری دستمزد برای کار هم‌ارزش

۹,۳ گسترش دسترسی صنایع کوچک و سایر کسب‌وکارها، به‌ویژه در کشورهای در حال توسعه، به خدمات مالی از جمله تسهیلات مالی مقرون‌به‌صرفه، و تقویت ادغام آن‌ها در زنجیره‌های تولید و بازارها

۱۱,الف تقویت ارتباطات سازنده اقتصادی، اجتماعی و زیست‌محیطی میان مناطق شهری، حاشیه‌ای و روستایی با بهبود برنامه‌ریزی توسعه در سطوح ملی و منطقه‌ای

۱۲,۶ تشویق شرکت‌ها، به‌ویژه شرکت‌های بزرگ و فراملیتی، به اتخاذ رویکردهای پایدار و ارائه اطلاعات مربوط به پایداری در گزارش‌های خود

۱۷,۱۷ تشویق و گسترش مشارکت‌های مؤثر میان بخش دولتی، بخش خصوصی و جامعه مدنی، با بهره‌گیری از تجربه‌ها و راهکارهای تأمین منابع در این نوع همکاری‌ها

۱,۱,۳ تضمین برابری جنسیتی

۱,۲,۱ تقویت رشد اقتصادی فراگیر و پایدار

۱,۲,۲ ایجاد فرصت‌های شغلی برای همه شهروندان

۱,۲,۳ حمایت پویا از علم، فناوری و نوآوری

۲,۱,۳ افزایش دسترسی و مشارکت بزرگسالان در آموزش‌ها و دوره‌های مهارت‌آموزی فنی و حرفه‌ای

۲,۳,۱ اطمینان از دسترسی همه کارکنان، از جمله کارگران مهاجر، به طیف گسترده‌ای از فرصت‌های یادگیری

۲,۳,۲ کمک به سازمان‌های دولتی و خصوصی در جهت تبدیل شدن به سازمان‌های یادگیرنده

۲,۳,۳ تشویق کارفرمایان و اتحادیه‌های کارگری به حمایت از یادگیری در محیط کار

۲,۳,۴ فراهم کردن فرصت‌های یادگیری مناسب برای جوانان و بزرگسالان بیکار

۲,۴,۱ آموزش مدیران، معلمان و مربیان برای استفاده از فناوری‌هایی که یادگیری را تقویت می‌کنند

۲,۴,۲ گسترش دسترسی شهروندان به ابزارهای فناوری اطلاعات و ارتباطات (ICT) و برنامه‌های یادگیری

۲,۶,۳ تدوین سازوکارهایی برای به رسمیت شناختن و ارزش‌گذاری تمامی اشکال یادگیری

ارتباط میان ویژگی‌های کلیدی شهرهای یادگیرنده و اهداف توسعه پایدار

جدول زیر پنج نمونه از ارتباطات میان اهداف و شاخص‌های ویژگی‌های کلیدی شهرهای یادگیرنده و اهداف توسعه پایدار مندرج در فهرست بازنگری‌شده را ارائه می‌کند.

هدف ۱۶ اهداف توسعه پایدار: ۱۶,۷ اطمینان از اینکه تصمیم‌گیری در همه سطوح پاسخگو، فراگیر، مشارکتی و نماینده‌محور باشد شاخص: ۱۶,۷,۲ درصد افرادی که معتقدند فرآیند تصمیم‌گیری فراگیر و پاسخگو است، به تفکیک جنسیت، سن، وضعیت معلولیت و گروه جمعیتی	هدف ۴ اهداف توسعه پایدار: ۴,۶ اطمینان از اینکه همه جوانان و بخش قابل‌توجهی از بزرگسالان، اعم از زنان و مردان، به سواد خواندن و نوشتن و مهارت‌های محاسباتی دست‌یابند شاخص: ۴,۶,۱ درصد افراد یک گروه سنی مشخص به تفکیک جنسیت که حداقل به سطح معینی از مهارت در (الف) سواد کاربردی و (ب) مهارت‌های محاسباتی رسیده‌اند	مؤلفه کلیدی: ۱,۱,۱ توانمندسازی افراد و تقویت انسجام اجتماعی شاخص: نرخ سواد بزرگسالان: نسبت افراد باسواد ۱۵ ساله و بالاتر به کل جمعیت همان گروه سنی، بر حسب درصد
هدف ۵ اهداف توسعه پایدار: ۵,۵ تضمین مشارکت کامل و مؤثر زنان و ایجاد فرصت‌های برابر برای نقش‌های رهبری در همه سطوح تصمیم‌گیری در عرصه‌های سیاسی، اقتصادی و اجتماعی شاخص: ۵,۵,۱ سهم زنان از کرسی‌های (الف) پارلمان‌های ملی و (ب) دولت‌های محلی ۵,۵,۲ نسبت زنان در سمت‌های مدیریتی	هدف ۴ اهداف توسعه پایدار: ۴,۵ از بین بردن نابرابری‌های جنسیتی در آموزش و تضمین دسترسی برابر گروه‌های آسیب‌پذیر، از جمله افراد دارای معلولیت، بومیان و کودکان در شرایط آسیب‌پذیر، به همه سطوح آموزش و مهارت‌های فنی و حرفه‌ای شاخص: ۴,۵,۱ شاخص‌های برابری مانند زن/مرد، روستایی/شهری، و دهک‌های درآمدی، و نیز مواردی مانند معلولیت، بومی‌بودن و شرایط بحران (در صورت دسترسی به داده‌ها)، برای همه شاخص‌های آموزشی قابل تفکیک این فهرست	مؤلفه کلیدی: ۱,۱,۳ تضمین برابری جنسیتی شاخص: برابری جنسیتی در مدیریت کسب‌وکار: سهم زنان از کرسی‌های هیئت‌مدیره ۱۰ شرکت برتر

مؤلفه کلیدی:

۱,۳,۱ کاهش اثرات منفی فعالیت‌های اقتصادی و سایر فعالیت‌های بشر بر محیط‌زیست طبیعی

شاخص:

مدیریت پسماند: کل پسماند خانگی جمع‌آوری و بازیافت‌شده در طول سال (بر حسب کیلوگرم و به ازای هر نفر در سال)

هدف ۱۱ اهداف توسعه پایدار:

۱۱,۶ کاهش اثرات منفی زیست‌محیطی شهرها به ازای هر نفر، با تأکید بر کیفیت هوا و مدیریت پسماندهای شهری و سایر پسماندها

شاخص:

۱۱,۶,۱ نسبت پسماند شهری که جمع‌آوری و به‌درستی دفع می‌شود، به کل پسماند تولیدی در هر شهر

هدف ۱۲ اهداف توسعه پایدار:

۱۲,۵ کاهش چشمگیر تولید پسماند از طریق پیشگیری، کاهش تولید، بازیافت و استفاده مجدد

شاخص:

۱۲,۵,۱ نرخ بازیافت در کشور: میزان مواد بازیافت‌شده بر حسب تن

مؤلفه کلیدی:

۲,۲,۳ به رسمیت شناختن تاریخ و فرهنگ جوامع و نیز روش‌های بومی یادگیری و انتقال دانش، به‌عنوان منابعی ارزشمند و منحصربه‌فرد.

شاخص:

توسعه منابع یادگیری مبتنی بر دانش بومی: تعداد برنامه‌های آموزشی مبتنی بر تاریخ، فرهنگ و دانش بومی جامعه که توسط نهادهای شهری توسعه یافته‌اند.

هدف ۴ اهداف توسعه پایدار:

۴,۷ اطمینان از اینکه همه فراگیران دانش و مهارت‌های لازم برای ترویج توسعه پایدار را کسب کنند؛ از جمله از طریق یادگیری توسعه پایدار، شیوه‌های زندگی پایدار، حقوق بشر، برابری جنسیتی، ترویج فرهنگ صلح و عدم خشونت، شهروندی جهانی و ارزش‌گذاری به تنوع فرهنگی و نقش فرهنگ در توسعه پایدار

شاخص:

۴,۷,۱ میزان ادغام (الف) آموزش شهروندی جهانی و (ب) آموزش برای توسعه پایدار، از جمله برابری جنسیتی و حقوق بشر، در تمامی سطوح شامل: (الف) سیاست‌های ملی آموزش، (ب) برنامه‌های درسی، (ج) آموزش معلمان و (د) ارزیابی دانش‌آموزان

هدف ۱۱ اهداف توسعه پایدار:

۱۱,۴ افزایش میزان تلاش‌ها برای حفاظت و صیانت از میراث فرهنگی و طبیعی جهان

شاخص:

۱۱,۴,۱ مجموع هزینه‌های سرانه (عمومی و خصوصی) صرف‌شده برای حفاظت، نگهداری و صیانت از میراث فرهنگی و طبیعی، بر اساس نوع میراث (فرهنگی، طبیعی، ترکیبی و ثبت‌شده در فهرست میراث جهانی)، سطح حکمرانی (ملی، منطقه‌ای و محلی/شهرداری)، نوع هزینه (جاری/سرمایه‌گذاری) و نوع تأمین مالی (بخش خصوصی (کمک‌های غیرنقدی، نهادهای غیرانتفاعی و حمایت‌های مالی)

مؤلفه کلیدی:

۲,۳,۴ فراهم‌سازی فرصت‌های یادگیری مناسب برای جوانان و بزرگسالان فاقد شغل

شاخص:

مشارکت جوانان در آموزش و اشتغال: درصد جوانان (۱۵ تا ۲۴ سال) که در آموزش، اشتغال یا دوره‌های مهارت‌آموزی شرکت ندارند، از کل جمعیت جوانان

هدف ۴ اهداف توسعه پایدار:

۴,۳ تضمین اینکه همه زنان و مردان بتوانند به آموزش مهارت‌های فنی و حرفه‌ای و دانشگاهی با کیفیت و هزینه مناسب دسترسی برابر داشته باشند

شاخص:

۴,۳,۱ نرخ مشارکت جوانان و بزرگسالان در آموزش‌های رسمی و غیررسمی و دوره‌های آموزشی طی ۱۲ ماه گذشته، به تفکیک جنسیت

هدف ۱۶ اهداف توسعه پایدار:

۱۶,۷ اطمینان از اینکه تصمیم‌گیری در همه سطوح پاسخگو، فراگیر، مشارکتی و نماینده‌محور باشد

شاخص:

۱۶,۷,۲ درصد افرادی که معتقدند فرآیند تصمیم‌گیری فراگیر و پاسخگو است، به تفکیک جنسیت، سن، وضعیت معلولیت و گروه جمعیتی

فراخوان اقدام کورک برای شهرهای یادگیرنده

از اهداف جهانی تا اقدامات محلی:

در مسیر تحقق یادگیری مادام‌العمر برای همه تا سال ۲۰۳۰

مقدمه

۱. ما، شهرداران، معاونان، مسئولان و نمایندگان شهرهای سراسر جهان، مدیران آموزشی، متخصصان، نمایندگان نهادهای سازمان ملل متحد، بخش خصوصی، و سازمان‌های منطقه‌ای، بین‌المللی و جامعه مدنی از ۱۸۰ شهر در ۸۰ کشور، از ۱۸ تا ۲۰ سپتامبر ۲۰۱۷ در شهر کورک گرد هم آمده‌ایم تا در سومین کنفرانس بین‌المللی شهرهای یادگیرنده (ICLC) با محوریت تبدیل اهداف جهانی به اقدامات منطقه‌ای شرکت کنیم.

۲. ما بر این باوریم که آموزش و یادگیری مادام‌العمر نقش اساسی در تحقق اهداف توسعه پایدار (SDGs) دارند و دستیابی به این اهداف بدون آن‌ها امکان‌پذیر نیست.

۳. ما بر تحقق توسعه پایدار در همه ابعاد آن تأکید داریم و بر این باوریم که جنبه‌های اجتماعی، زیست‌محیطی و اقتصادی آن به‌طور جدایی‌ناپذیر با یکدیگر مرتبط‌اند و تنها از این طریق می‌توان آینده‌ای پایدار برای همگان فراهم ساخت. فرهنگ نیز یکی از ابعاد مهم توسعه پایدار به‌شمار می‌آید که شامل پاسداشت تنوع فرهنگی، فراهم‌سازی فرصت‌های بروز و بیان فرهنگی، و حفاظت و ترویج میراث فرهنگی است.

۴. اجرای مؤثر این اهداف، از جمله مستلزم حفاظت از همه انسان‌ها در برابر فقر، گرسنگی و خشونت، و نیز تضمین فراگیری، عدالت، برابری جنسیتی و حقوق برابر و ترویج صلح است. همچنین شامل مدیریت کارآمد منابع طبیعی کره زمین و اقدام در برابر تغییرات اقلیمی، و تضمین رشد اقتصادی پایدار به‌منظور توانمندسازی افراد برای شکوفا کردن ظرفیت‌های خود و برخورداری از زندگی‌هایی پربار و رضایت‌بخش برای خود و جوامعشان می‌شود.

۵. برای مقابله با چالش‌های متعدد جهان و تضمین فرصت‌های برابر برای همگان، به‌ویژه برای کم‌برخوردارترین و آسیب‌پذیرترین افراد، مشارکت‌ها، شبکه‌ها و همبستگی جهانی ضروری خواهد بود.

۶. ما در تلاش هستیم در شهرهای خود فرهنگ‌هایی مبتنی بر یادگیری آگاهانه ایجاد کنیم که از طریق اقدامات محلی برای تحقق اهداف توسعه پایدار، به تقویت آگاهی جهانی و

شکل‌گیری شهروندی جهانی کمک کنند. ۷. ما بر این باوریم که شهرها با نهادهای سازشی یادگیری مادام‌العمر، نقش مهمی در پیشبرد این چشم‌انداز جهانی ایفا می‌کنند. در اجرای دستورکار ۲۰۳۰ برای توسعه پایدار نیز، ما بر این اصل بنیادین پایبندیم؛ اصلی که بر محروم نماندن همه افراد تأکید دارد.

۸. برای حمایت از ایجاد شهرهای یادگیرنده پایدار که سبز، سالم، عادلانه، فراگیر، کارآفرین و قادر به فراهم کردن فرصت‌های کار مناسب برای شهروندان خود باشند، ما:

۹. دستورکار ۲۰۳۰ برای توسعه پایدار را که در سال ۲۰۱۵ توسط مجمع عمومی سازمان ملل متحد تصویب شد، و با هدف پایان دادن به فقر، حفاظت از محیط‌زیست، تضمین عدالت و رفاه برای همگان، و ایجاد شرایط زندگی صلح‌آمیز و سالم در سراسر جهان تدوین شده است، یادآور می‌شویم؛

۱۰. بر تعهد خود به هدف چهارم توسعه پایدار (SDG 4) تأکید می‌کنیم؛ هدفی که بر اساس آن، کشورهای عضو متعهد شده‌اند آموزش باکیفیت، فراگیر و عادلانه را تضمین کرده و فرصت‌های یادگیری مادام‌العمر را برای همگان گسترش دهند. همچنین هدف یازدهم توسعه پایدار (SDG 11) را که در راستای فراگیر، ایمن، تاب‌آور و پایدار ساختن شهرها و سکونتگاه‌های انسانی است، مورد توجه و تأکید قرار می‌دهیم؛

۱۱. اذعان داریم که اهداف توسعه پایدار چشم‌انداز مشترک ما را ترسیم می‌کنند، اما دولت‌های محلی و جوامع، محرک‌های اصلی تحقق آن‌ها هستند؛

۱۲. درک مشترک خود را از اهمیت یادگیری مادام‌العمر برای شکوفاسازی کامل ظرفیت جوامع شهری و روستایی و تضمین محیط‌های زندگی پایدار برای نسل‌های کنونی و آینده مورد تأکید قرار می‌دهیم؛

۱۳. اسناد راهنمای اصلی شهرهای یادگیرنده، یعنی «بیانیه یکن دربارۀ ساخت شهرهای یادگیرنده»، «بیانیه مکزیکوسیتی دربارۀ شهرهای یادگیرنده پایدار» و «ویژگی‌های کلیدی شهرهای یادگیرنده» را یادآور می‌شویم؛ اسنادی که یک فهرست جامع از

اقدامات لازم برای ارتقا و سنجش پیشرفت شهرهای یادگیرنده ارائه می‌کنند و پیشرفت‌های حاصل‌شده توسط شهرهای عضو را به مورد تایید قرار می‌دهند؛

۱۴. تنوع شهرهای یادگیرنده، مراحل متفاوت توسعه آن‌ها، و تفاوت‌هایشان از نظر اندازه، جمعیت، توان اقتصادی و میزان خودمختاری سیاسی را مورد توجه قرار می‌دهیم؛ امری که به تنوع گسترده‌ای از چالش‌ها، اقدامات برای آینده‌ای پایدارتر، و فرصت‌هایی برای ابتکارهای خلاقانه منجر می‌شود.

فراخوان اقدام:

۱۵. با اذعان به نقش یادگیری مادام‌العمر به‌عنوان محرکی برای پایداری زیست‌محیطی، اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی، و با تأکید بر اهمیت مشارکت دادن همه ذی‌نفعان در این فرایند، ما:

۱۶. از شهرداران می‌خواهیم اهداف توسعه پایدار، به‌ویژه هدف چهارم (SDG 4) و هدف یازدهم (SDG 11)، را متناسب با شرایط و نیازهای خاص شهرهای خود اجرا کنند تا پایداری در تمامی ابعاد آن تحقق یابد؛

۱۷. از دولت‌های ملی می‌خواهیم شرایط بنیادین و منابع کافی را برای ایجاد شهرهای یادگیرنده فراهم کنند و سیاست‌های فراگیر اتخاذ نمایند تا اطمینان حاصل شود که رشد شهری به نفع ساکنان شهری و روستایی به‌طور هم‌زمان خواهد بود؛

۱۸. از تمامی نهادها و فعالان بخش‌های عمومی و خصوصی، ذی‌نفعان بخش‌های سنتی و نوین در شهرها و جوامع، از جمله مؤسسات آموزش عالی، مراکز آموزش و مهارت‌آموزی و نیز نمایندگان جوانان، می‌خواهیم که در قالب همکاری مشترک، برای ترویج یادگیری مادام‌العمر در سطح محلی اقدام کنند تا اطمینان حاصل شود همه نسل‌ها در این فرایند مشارکت دارند؛

۱۹. متعهد می‌شویم که در ایجاد شهرهای یادگیرنده از رویکردی فراگیر در سطح همه بخش‌ها پیروی کنیم و مفهوم شهر یادگیرنده را به آگاهی همه شرکای درگیر در حوزه‌های آموزش و توسعه پایدار در سطوح محلی و ملی برسانیم؛

۲۰. متعهد می‌شویم آموزش باکیفیت، فراگیر و عادلانه و فرصت‌های یادگیری مادام‌العمر را به‌طور گسترده در دسترس همگان قرار دهیم و دامنه و مزایای آن را به حاشیه شهرها نیز گسترش دهیم؛ از جمله از طریق نوآوری در به‌کارگیری فناوری‌های دیجیتال برای یادگیری مشارکتی؛

۲۱. متعهد به تقویت شبکه‌سازی راهبردی میان شهرهای عضو را می‌شویم، فعالیت‌ها را برای یادگیری مشترک مستندسازی و منتشر کنیم، و پیشرفت‌ها را پایش و ارزیابی نماییم؛

۲۲. از یونسکو می‌خواهیم که بر پایه اصول یادگیری مادام‌العمر و توسعه پایدار، از ظرفیت‌سازی برای برنامه‌ریزی، اجرا و ارزیابی شهرهای یادگیرنده حمایت کند.

۲۳. به‌طور خاص، به اجرای راهبردهای یادگیری مادام‌العمر مرتبط با ابعاد اجتماعی، زیست‌محیطی و اقتصادی اهداف توسعه پایدار متعهد می‌شویم؛ راهبردهایی که:

۲۴. محیط‌های یادگیری و زندگی عادلانه و فراگیر را از طریق ریشه‌کن کردن اشکال مختلف تبعیض و گسترش دسترسی به فرصت‌های یادگیری برای همه اعضای جامعه، به‌ویژه گروه‌های آسیب‌پذیر، ترویج می‌کنند؛

۲۵. محیط‌های یادگیری و زندگی سبز و سالم را از طریق مقابله با تغییرات اقلیمی، آلودگی و شرایط نامطلوب سلامت، و همچنین با بهبود دسترسی به آب آشامیدنی سالم و خدمات بهداشتی، حمل‌ونقل پایدار و خدمات سلامت مناسب، تقویت می‌کنند؛

۲۶. فرصت‌هایی برای کار مناسب و کارآفرینی را گسترش می‌دهند، از جمله از طریق ارتقای مهارت‌آموزی و تضمین شرایط کاری ایمن و سالم برای همگان، به‌ویژه در بخش اشتغال غیررسمی.

۲۷. مراتب قدردانی عمیق خود را از مقامات و مردم شهر کورک به‌دلیل مهمان‌نوازی، حمایت و نقش‌آفرینی آنان در میزبانی سومین کنفرانس بین‌المللی شهرهای یادگیرنده (ICLC) ابراز می‌داریم و بر تداوم تعهد کورک به توسعه شهر یادگیرنده و ترویج هرچه بیشتر رویکرد شهر یادگیرنده تأکید می‌کنیم.

کورک، ۱۹ سپتامبر ۲۰۱۷

شبکه جهانی شهرهای یادگیرنده یونسکو در یک نگاه

چشم‌انداز:

یادگیری مادام‌العمر برای همه، آینده شهر ماست.

مأموریت:

حمایت و تسريع اجرای یادگیری مادام‌العمر از طریق ترویج گفت‌وگوی سیاستی و یادگیری همتایان میان شهرهای عضو؛ ایجاد پیوندها؛ تقویت مشارکت‌ها؛ فراهم کردن توسعه ظرفیت؛ و توسعه ابزارهایی برای تشویق و به رسمیت شناختن پیشرفت‌های حاصل‌شده در ساخت شهرهای یادگیرنده.

اسناد راهنما:

- اعلامیه پکن درباره ایجاد شهرهای یادگیرنده (۲۰۱۳)
- ویژگی‌های کلیدی شهرهای یادگیرنده (۲۰۱۳)
- دستورالعمل‌های ایجاد شهرهای یادگیرنده (۲۰۱۵)
- شهرهای یادگیرنده و اهداف توسعه پایدار: راهنمای اقدام (۲۰۱۷)

شهر یادگیرنده:

اسناد راهنما، «شهر یادگیرنده» را به‌عنوان شهری تعریف می‌کنند که منابع خود را در تمامی بخش‌ها به‌طور مؤثر برای ترویج یادگیری فراگیر از آموزش پایه تا آموزش عالی بسیج می‌کند؛ یادگیری در خانواده‌ها و جوامع را احیا می‌نماید؛ یادگیری در محیط کار و برای محیط کار را تسهیل می‌کند؛ استفاده از فناوری‌های نوین یادگیری را گسترش می‌دهد؛ کیفیت و تعالی در یادگیری را ارتقا می‌بخشد؛ و فرهنگ یادگیری مادام‌العمر را در سراسر جامعه تقویت می‌کند. بدین ترتیب، موجب توانمندسازی فردی، انسجام اجتماعی، شکوفایی اقتصادی و فرهنگی، و توسعه پایدار می‌شود.

شبکه:

عضویت در شبکه جهانی شهرهای یادگیرنده یونسکو (UNESCO GNLC) شامل شهرهایی است که در مراحل مختلف توسعه به‌عنوان «شهر یادگیرنده» قرار دارند؛ به این معنا که برخی از این شهرها در آغاز مسیر توسعه شهر یادگیرنده هستند و برخی دیگر در مراحل پیشرفته‌تر قرار دارند. افزون بر این، شرکا و دبیرخانه شبکه نیز در هماهنگی، حمایت و پیشبرد اهداف شبکه نقش مهمی ایفا می‌کنند.

دبیرخانه:

دبیرخانه شبکه جهانی شهرهای یادگیرنده یونسکو، هماهنگی این شبکه را بر عهده دارد. این دبیرخانه در «مؤسسه یونسکو برای یادگیری مادام‌العمر (UIL)» مستقر است؛ تنها واحد سازمانی در خانواده سازمان ملل متحد که دارای مأموریت جهانی در حوزه یادگیری مادام‌العمر است.

شبکه جهانی شهرهای یادگیرنده یونسکو
«یادگیری مادام‌العمر برای همه، آینده شهر ماست»

برای کسب اطلاعات بیشتر درباره فعالیت‌های شبکه جهانی شهرهای یادگیرنده یونسکو (UNESCO GNLC) و عضویت در این شبکه، لطفاً به وبسایت زیر مراجعه کنید:

www.uil.unesco.org/learning-cities

یا مستقیماً با ما تماس بگیرید:

learningcities@unesco.org

آلمان
۲۰۱۴۸ هامبورگ
خیابان فلدبرونن، ۵۸
مؤسسه یادگیری مادام‌العمر یونسکو

تلفن: ۰۰۴۹ ۴۰ ۴۴۸۰ ۴۱ ۱۲
فکس: ۰۰۴۹ ۴۰ ۴۱ ۰۷۷ ۲۳

